

Elfeledett tradíciók:
Chigo, wakashudō, nanshoku, dōseiai

Jelige:
Androméda

Tartalomjegyzék

I. Bevezető	2
II. Történelmi áttekintés: a homoszexuális irodalom gyökerei	3
II.1. Chigo, és a buddhizmus	6
II.2. Wakashudō vagy shudō	8
II.3. Nanshoku, a férfiúi erotika	11
II.4. Dōseiai, vagyis homoszexualitás a modern korban	13
III. A BL és yaoi elterjedése	17
IV. Konklúzió:	19
Irodalomjegyzék:	20
Internetes források:	21

I. Bevezető

A globalizációval, a televízióval, az interkulturális műsorokkal, a rengeteg ismeretterjesztő filmnek és az internetnek köszönhetően, ma már szinte elkerülhetetlen, hogy a modern ember ne legyen tisztában Kelet-Ázsia valamennyi egzotikus országának jellegzetes kultúrájával, köztük elsősorban a japán tradíciókkal, és életformával.

Bármelyik médiát is részesítjük előnyben, óhatatlanul összehasonlítunk a szigetországról szóló cikkekkel, műsorokkal és filmekkel. De van egy sajátos médiaforma, egy művészeti ág, vagy ha úgy tetszik szubkultúra, amely robbanásszerűen terjedt el és hódította meg a nyugati országok fiataljait. Ez a különlegesség pedig az anime és a manga világa.

A műfaj, mint sok más országban, hazánkban is megvetette a lábát, és több mint 10 évvel ezelőtt megszerezte első itteni rajongóit. Az egyik legkorábban a nézők elé került rajzfilm a *Sailor Moon*¹, magyarul *Varázslatos Álmodó* címen futó sorozat volt. Ez a történet az úgynevezett shōjo animék (少女アニメ) kategóriájába sorolható, melynek célközönsége Japánban, a 10-18 év közötti általános iskolás vagy gimnazista lányok csoportja. A *Sailor Moon* a kategóriáján belül tipikus shōjo animének nevezhetjük, hiszen a történet a fiatal lányok számára oly kedvelt témákkal, a szerelemmel a romantikával és az érzelmekkel, valamint a felnőtté válás problémájával is foglalkozik. De nézzünk meg ebből a történetből pár, az európai emberek számára furcsa, de a japán fiatalok számára teljesen szokványos motívumokat. A történet két mellékszereplő hőse, az Uránusz és a Neptunusz bolygók harcosnői Haruka és Michirou jól láthatóan romantikus viszonyban állnak egymással, amely egy az anime kultúrájában avatatlan nézőnek elsőre nagyon különösnek tűnik. Szintén ebben a sorozatban találhatunk hasonló utalásokat két férfi szereplő közti románcra, mely az európai kultúrában nagy megrökönyödést, és valljuk be rosszállást kelt.² Viszont a shōjo mangákban az ilyen jellegű a romantikus szálak szinte elengedhetetlenek. Nem találunk olyan szerelmi történeteket ebben a műfajban, ahol ne jelenne meg egy-két utalás azonos neműek közötti kapcsolatra, vagy akár csak ártatlan plátói vonzalomra. Mi lehet annak az oka, hogy Japánban ilyen sokszor jelennek meg ilyen motívumok? Miért van az, hogy habár mi európaiak felvilágosodott, elfogadó társadalomnak tartjuk magunkat, mégis megrökönyödünk attól, ha

¹ A magyarul *Varázslatos álmodó* címmel kerül vetítésre az RTL Klubon, 1998 februárja és 1999 júniusa között, az eredetileg a Toei Animation, és az Asahi TV koprodukciójában, Takeuchi Naoko *Sailor Moon* című mangájából készült anime.

² Több európai verzióban (a magyarban is) úgy próbálták meg kiküszöbölni ezeket a helyzeteket, hogy megváltoztatták a szereplő nemét, vagy testvéri szeretet ideológiája szerint átirták a szereplő mondanóját.

ilyen utalásokra leszünk figyelmesek egy rajzfilmben? Miért van az, hogy Japánban ez teljesen természetes hozzávalója nemcsak a mangáknak és az animéknek, hanem magának az irodalomnak is?

Az animék, mangák és az irodalom területén végzett kutatásaim szerint, ennek az okát a régi elfeledet japán szokásokban kell keresni, melyeket az történelmi regények, a népmesék, a fennmaradt képzőművészeti alkotások örökítettek meg nekünk, az utókornak. Tehát ezen régi tradíciók megismeréséhez ebben a dolgozatomban elsősorban az irodalom, és az ukiyo-e³ (浮世絵) festészet alkotásaihoz fordulok.

II. Történelmi áttekintés: a homoszexuális irodalom gyökerei

A homoszexualitás gyökerei Japánban mélyebbre vezetnek vissza, mint azt elsőre gondolnánk, bármilyen meglepőnek is tűnhet, de már több mint ezer éve jelen vannak a japán irodalomban és festészetben e témával kapcsolatos művek. Csak, hogy a legnépszerűbb alkotásokat említsem, melyekben előfordulnak ilyen jelenségek, vegyük szemügyre Ihara Saikaku *Nanshoku ōkagami* című elbeszélés gyűjteményét, vagy akár Murasaki Shikibu *Genji regényét*, ahol szintén találhatunk utalásokat ilyen jellegű szerelmi viszonyokra. Az ukiyo-e festészet erotikus, úgynevezett *shunga*⁴ (春画) képei között is számtalan szolgált témáját képezi két férfi közötti szexuális vonzalom. Még Kitagawa Utamaro *Utamakura*, címen ismert, erotikus festmény összeállításában is találhatunk ilyen alkotásokat. De pontosan mikor jelentek meg? Minek a hatására terjedtek el az azonos neműek közötti szerelmet ábrázoló remekművek? Ezen kérdésekkel foglalkozó elmélet több is született, a tudományág kialakulásának korai szakaszától, (Iwata Jun'ichi gyűjtőmunkája és kritikája) a kilencvenes évek queer studies, vagyis a homoszexualitással, mint tudományággal foglalkozó tanulmányok elterjedésével (Fushimi Noriaki) egészen napjainkig (Suganuma Katsuhiko és Mark McLelland kutatásai).

³ Ukiyo-e, szó szerint „a lebegő világ képei”, vagyis az elmúló, a szépséges világ képei. A japán festészet jellegzetes alkotásai, lehetnek egyedi festmények is, de készülhettek több példányban is, mint fametszetek. Ekkor az eredeti képet, ahány szín szerepelt a festmények, annyi példányban, színenként átrajzolták egy-egy fatáblára, melyeket aztán az adott színnek megfelelően kifaragtak, és táblánként a megfelelő színre befestve, rányomtatták a részeket a vászonra. Vagyis minden színhez új táblát kellett kifaragni, ahány szín szerepelt a képen annyi különböző faragású tábla készült, ezeket meg a megfelelő színük szerint gondos igazgatással egymásra nyomtatták.

⁴ Az ukiyo-e festmények között az erotikus témájú képek összefoglaló neve, „tavaszi kép”, vagyis erotikus kép. De rengeteg más kifejezést is használtak rájuk, mint abunai-e, warui-e, stb. Az Edo-korban vált legelterjedtebbé ez a műfaj, még a sok tiltás ellenére is.

Az első írásos emlékek, melyekben találkozhatunk olyan elemekkel, ahol két férfi között egyfajta bensőséges kapcsolat alakul ki, vagyis egyikük szépsége megbabonázza a másikat, az előzőekben említett *Genji regényében* is megtalálható már. Mikor Genjit visszautasítja egy gyönyörű lány, akiért a férfi sokáig áhítozott, bánatában egy meghitt éjszakát tölt kettesben a nő öccsével. Habár a történet nem említ semmiféle fizikai vonzalmat, vagy intim fizikai érintkezést, csak a testvérek hasonlóságáról és szépségéről ír, de ezt a jelenetet sokan úgy értelmezik, hogy ezen az éjjelen a testvér a szó szoros értelmében, minden tekintetben helyettesítette nővérét. Bár ez inkább csak találgatás.

Másik elég régi történet, az ismeretlen szerző tollából származó *Torikaebaya monogatari*,⁵ mely valamikor az 1100-as 1200-as évek között keletkezhetett. A regény főszereplői egy testvérpár, ahol a lánygyermeket fiúként neveltették a szülők, a fiúgyermeket pedig testvére az udvarban betöltendő női szerepére készítették fel. Mindketten tökéletesen játsszák a másik nem szerepét, még akkor sem derül ki, a turpisság, mikor a lánynak meg kell nősiúlnie. A felség sem gyanít semmit, addig a pontig, míg meg nem csalja férjét (a lányt) és teherbe nem esik. A csábító férfi, a férj (vagyis a lány) leghűségesebb barátja, így rájön a csalásra, s mivel mindig is furcsa vonzalmat érzett legjobb barátja iránt, lefekszik vele is és őt is teherbe ejti. Ekkor mind a feleség, mind a férj (a lány) is áldott állapotba kerül. A botrány elkerülése végett, ekkor a két testvér ismét szerepet cserél, s immár a természet adta önmagukat alakítják. Nem derül fény a turpisságra, minden visszatér a szokványos kerékvágásba, csak a jó barát marad értetlenül kétségek között.

Az 1200-as években keletkezett *Ariake no wakare*,⁶ egy hasonló történetet dolgoz fel, mint az előbb ismertetett *Torikaebaya monogatari*. Ennek főhőse Ariake is egy férfi szerepre nevelt lánygyermek, akibe beleszeret a császár. Miután a nő teherbe esik az uralkodótól, elhitetik az udvarral férfi énjének halálát, és ő immár, mint Ariake titokzatos húga, a császár szeretője lép színpadra, majd miután trónörökössel ajándékozta meg őt, a császár felesége lesz.

Egyes kutatók azt állítják, hogy még a *Nihonshokiban* és a *Man'yōshūban* is előfordulnak hasonló motívumok.⁷ Iwata Jun'ichi a híres történész és a homoszociális, homoerotikus történetek kutatója, az első ilyen írásként a 757-ben lejegyzett *Shoku nihon gi*

⁵ MILLER, Stephen D., *Partings at Dawn. An Anthology of Japanese Gay Literature*, 23-13.

⁶ MILLER, Stephen D., *Partings at Dawn. An Anthology of Japanese Gay Literature*, 23-30.

⁷ HALL, Nicholas James, *Reimagining male-male sexuality: representations in Japanese modern literature and gay manga*, 1.

eseményei közül, Doso herceg, egy szolga fiával folytatott „erkölcstelen” viszonyát nevezi meg.⁸

De most az udvari történetekről térjünk át a buddhista tanmesékhez, majd a szamurájok életét bemutató irodalmi művekhez. A XV. századi *Genmu monogatari*⁹ már a szerzetesek világába enged betekintést számunkra. A főszereplő Genmu, aki szinte megszállottságig beleszeret egy messziről érkezett szerzetesbe Hanamatsuba. Ez a történet az előbb említettek szerint buddhista tanmeseként szolgál, mely a földi örömök helyett, a megvilágosodásra való törekvésre biztatja az ifjú szerzeteseket, ahelyett, hogy a testi és lelki vágyakat és mulandó a szerelmet hajszolnák. Míg ugyanis a szutrák kántálásával, a szent szövegek mormolásával eljuthatnak a megvilágosodásig, és tiszta lélekkel belépést nyernek Buddha a paradicsomába, ezzel szemben a fellángoló testi vágyak, csak el térítik az embert a Nirvánától.

Ihara Saikaku Edo kori *Nanshoku ōkagami*a már sokkal kifinomultabb szerelmi történetekkel örvendezteti meg olvasóit. Megjelennek a szamurájokról szóló szerelmi históriák, a férfiúi szépség eszménye: a még férfivá nem érett, hosszú haját büszkén viselő, fiatal fiúk képe. (A *nanshoku* mind az irodalomban, mind az előzőekben már említett shunga képek formájában leginkább az Edo korban volt a legnépszerűbb.) Az Edo kor után azonban fokozatosan visszaszorultak ezek a történetek, egyre kevesebb hasonló témájú mű született, majd a Meiji restaurációval az egész tradíció szép lassan feledésbe merült.

Maguk a japánok is hajlamosak teljesen megfélelkezni, jobban mondva tudomást sem venni ezekről a történelmi ereklyékről. Sokan nincsenek tisztában, vagy nem akarnak szembesülni e japán kulturális örökséggel. A Meiji korszak kezdetével az ilyen jellegű irodalmi művek és festmények visszaszorulásával, az Edo kori áhítat és megbecsülés ezen történetek iránt átfordult rosszallássá és megvetéssé. Sőt, ami még rosszabb, a külföldi, vagyis európai és amerikai kultúra és eszmék hatására, ettől kezdve egyenesen betegesnek és perverznek tartották e saját régi hagyományaikat. Az előbb említett okokról a későbbiekben a *nanshokuról* és a *dōseiairól* szóló fejezetekben térek ki részletesebben.

Habár egyértelműen sok irodalmi műben lelhetünk homoszexualitásra utaló meghitt viszonyokra példát, mégis nehéz eldönteni, vajon ezeknek a történeteknek a cselekménye milyen szokásban gyökeredzik, honnan is ered az adott motívum, tradíció. A talán történelmileg legrégebbre tehető az úgynevezett *chigo* tradícióját, a köztudatban Kūkai

⁸ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 32.

⁹ MILLER, Stephen D., *The Tale of Genmu*, In: *Partings at Dawn. An Anthology of Japanese Gay Literature*, 36-54.

nevével állítják párhuzamba, neki tulajdonítják ennek a praktikának a buddhista szerzetesek körében való elterjedését és nagy népszerűsítését.

II.1. Chigo, és a buddhizmus

A mítosz szerint Kūkai, mikor visszatért Kínából 806-ban, ahol az ezoterikus buddhista tanokat tanulmányozta császári utasításra, a rengeteg szutra és buddhista szöveg mellett, nemcsak páratlan tudást és ismeretanyagot hozott magával a szertartásos buddhizmus témájáról, hanem a homoszexualitás kínai hagyományát és a fiatal szerzetes növendékek szépsége iránti rajongást is megismertette tanítványaival. A szóbeszéd szerint így terjedt el a szerzetesek és tanítványaik közötti intim viszony hagyománya. Persze ez véletlen egybeesés is lehet, nem kell feltétlenül Kūkai nevével szoros kapcsolatba állítani ezt a szokást. Azonban az szinte biztos, hogy az ezoterikus tanokat hirdető kolostorok megjelenésével, egyre nagyobb számban fordultak elő ilyen jelenségek, egyre terjedtek a homoerotikus kapcsolatok a templomokban, a tömeg pedig ezt az új szektákkal és annak megalapítóival hozták összefüggésbe.¹⁰

Természetesen ez azért nem ilyen egyszerű. Nemcsak egy kizárólag testi, a pillanatnyi feszültség levezetésére irányuló tevékenységként vált ez a cselekvés a kolostori élet részévé, hanem mint a megvilágosodáshoz szükséges tevékenység, szervesen beépült az ezoterikus buddhista vallásba. Ennek magyarázatát a következő anekdotában találhatjuk meg. Mikor Saicho, aki Kūkaihoz hasonlóan Kínában tanulmányozta az ezoterikus buddhista tanokat, hazatérve megalapította a Tendai buddhista iskolát, egyszer a Hiei-hegy lábánál sétálgatott egy gyönyörű fiatal fiú képében megjelent neki Juzen mester (Buddha). Saichot elvarázsolta a fiú szépsége, és biztosította őt feltétlen odaadásáról. Sokan úgy tartják ezért jelent meg a *chigo* a kolostorok falain belül, mert a Tendai mesterének példáját követve, a papok, a fiatal fiúkat, reinkarnálódott bodhiszattvákként kezdték tisztelni, és biztosítani őket őszinte odaadásukról.¹¹

A *chigo* (稚児) tulajdonképpen, fiatal, tíz tizenhét év közötti fiú, aki általában gazdag nemesi családból származik, szokás volt ugyanis, hogy az előkelő családok ide küldjék tanulni az ifjakat. Ezeknek az ártatlan, tiszta, lelkeknek a tisztelete vezetett végül a

¹⁰ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 31.

¹¹ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 36-38.

homoszexuális vonzalomhoz, és beteljesüléshez. A buddhista szerzeteseknek, ugyebár meg kell szabadulniuk, minden földi vágytól, így az asszonyok érintésétől is, ezért cölibátust fogadnak. Viszont ez fiukkal való közösülésre nem vonatkozik, tehát nem szegik meg esküjüket, az ilyen cselekedetekkel. Sőt, az előbbieken már említett, úgynevezett „a chigo a bodhiszattva reinkarnációjának” elméletét tekintve, semmi rosszat nem követhet el az a szerzetes, aki testi kapcsolatot létesít egy földre szállt Buddha megtestesüléssel. Nemhogy nem bűn ez a tett a papok szemében, hanem egy szerencsés dolog, amiért a *chigo* hálás lehet, amiért segíthet a papnak a megvilágosodásban, a papnak pedig megtiszteltetés, mert a gyermekként reinkarnálódott bodhiszattva segít nekik eljutni Amida Nyugati Paradicsomába.¹²

Számos ilyen történet, úgynevezett *chigo monogatari* szól olyan idős mesterekről, akik szerelembe estek fiatal növendékeikkel, kikről utóbb mindig kiderül, hogy egy-egy bodhiszattva megtestesülései. Egy XIV. századra tehető ilyen gyűjteményben a *Chigo no soshiban*¹³ található meg a következő történet. Ninna-ji kolostorban élt egy nagyon tisztelt és nagyon öreg pap, aki nem vetette meg a chigok szeretetét, sok gyönyörű fiú vette körül, s volt egy kedvence, akivel sokszor aludt együtt. De idős kora miatt nem tudott „igazi szerelmet” adni e gyönyörű fiúnak. Mivel a gyermek nagyon szerette mesterét, ezért egyik reggel felkészítette magát az aktusra, hogy örömet szerezzen a papnak és az újra sikeresen egygé tudjon válni vele egy szerelmes ülelésben.

De nemcsak ezekben a történetekből tudhatunk ezen szokás széles körben történő elterjedéséről, hanem az udvari életet bemutató történelmi feljegyzésekből is. Ezek szerint már a XII. században a császárok körében is elfogadott szokás volt a *chigo* vagy már inkább a *wakashu* iránti vonzalom, és ennek a vágnak a testi beteljesülésének gyakorlása is. A visszavonult császár Shirakawa-In, – aki, még 43 évig uralkodott, miután lemondott a trónról fia javára, – különösen kedvelte a fiatal fiúk intim társaságát. Ezután, már csak idő kérdése volt, hogy mikor kerül át ez a már szinte udvari szokás a palota falain kívülre, a nemes és hűséges harcosok, a szamuráj réteg soraiba. Így terjedt el szép lassan ez a kultúra a monostoroktól kezdve a császári udvarokon keresztül,¹⁴ messze az ország távoli szegmenseibe.

¹² WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 31-46.

¹³ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 41-42.

¹⁴ Bár különböző kutatók szerint, mint Iwata Jun'ichi, az udvarban már azelőtt jelen volt ez a tradíció, mielőtt a kolostorokban megjelent volna. WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*. 32.

II.2. Wakashudō vagy shudō

A homoszexualitás praktikája a kolostorok falai közül kikerülve, belefonódott a szamurájok szokásaiba, erkölcsi kódexükbe a *bushidō*ba is. Csakúgy, mint a kolostorokban, ahova a nemesi családok, a vezető papokhoz küldték fiú gyermekeik, hogy a szerzetesekre bizzák azok tanítását, nevelését. A buddhista papok voltak akkoriban a legjobb nevelők, írni-olvasni, a szent iratok értelmezésére, az élet értelmére, és a korabeli erkölcsökre, és minden más tudományra tanították a hozzájuk került gyermekeket. A megbízott átadta összes tudását és tapasztalatát a gondjaikra bízott fiatalnak, és cserébe a fiú igyekezett kedvére tenni öreg mesterének, nemcsak a kolostor körüli fizikai munkákat végezte el, hanem minden tekintetben rendelkezésére állt tanítójának. Az ilyen témájú irodalmi művekben általában egy erős rajongás, szerelem, és vágy alakul ki mester és tanítvány között, ahol a mester az, aki ezen érzelmeknek a rabja, a *chigo* inkább ártatlanul és naivan igyekszik megfelelni tanítója elvárásainak.

Ez a feltételrendszer figyelhető meg a szamurájoknál is, mikor a felsőbb rangú idősebb harcos a parancsnoksága alá tartozó fiatal férfit védőszárnyai alá veszi, és megosztja tudását, tapasztalatait az ifjúval, oktatja őt a harcművészetekre, az ősi tiszteletre, a hűségre, erkölcsökre, kalligráfiára, festészetre, és sok más művészetre egyaránt. Cserébe a *wakashu* (若衆), vagyis szó szerint „fiatal férfi,” minden erejével védelmezi mesterét, feltétlen hűséggel tartozik neki, mindenben segíti és teljesíti óhajait. Erre, a szamurájok közötti szerelmi viszonyra. legelső példaként talán Ashikaga Yoshimochi történetét lehetne megemlíteni, aki annyira rajongott egy gyönyörű fiatalért, hogy három provinciát is neki ajándékozott. A szépséges fiú ártatlansága később ezen kegyből kifolyólag gőgössé tette őt, és különös arcátlansággal kezdett viselkedni az udvarban a többi nemessel szemben. A fiú klánjának feje ezt a magatartást a családra vonatkozóan szégyenletesnek tartotta, a shogun elé terjesztette álláspontját, s végül Yoshimochi nagy bánatára halálra kellett ítélnie a fiatal férfit.¹⁵

Ezt követően egyre népszerűbbé vált a harcosok körében is a *chigo* eszménye. Mivel a szamuráj családok is kolostorokba adták fiaikat tanulni, ezért minden majdani nagy harcos, már fiatal korában megismerkedett a mester és tanítvány viszony előbb tárgyalt praktikáival. Minden későbbi harcos egyszer *chigoként* lett része ennek a kultúrának, majd elhagyva a kolostort és visszatértek harcosi életbe, bekerült abba a hűségi láncolatba, ahol immár idősebb

¹⁵ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 49.

szamurájok váltak mestereiké. Ilyen formán észrevehető egy folytonos ráhatás, a kolostorok szokásától a szamuráj hagyományok felé, így előbb-utóbb a templomok falain túlra is kiterjedtek az akkor még *chigoként* ismert praktikák, amely a *bushidō*-ba immár, mint *wakashudō* (若衆道), vagy *shudō* (衆道) néven váltak ismertté. Így szivárgott be a fiatal fiúk imádata a császári, majd a shoguni udvar és a harcos réteg szokásaiba is.

A *wakashudō*-ban a rajongás tárgyát, már valamivel idősebb fiúk képezték. Míg elődjénél a tíztől tizenhét év körüli fiúcskák, addig utóbbinál a tizenháromtól huszonéves korú fiatalok számítottak ideálisnak. Az ilyen korú ifjak szépsége a még le nem vágott, úgynevezett „lányos” hajukban csúcsosodott ki. A férfivá válás szertartása során ezt a fiúi viseletet, a homlok és a fejtető részét borotválták le a harcosoknak, így azok fiatalok már elvesztették bájukat, vagyis már nem számítottak szépségideálnak.

Számos shogun is kedvét lelte az udvar ifjai között, leghíresebb talán Ashikaga Yoshimitsu, akit a *sarugaku*, a színjátszás és a művészetek nagy kedvelőjeként ismerhetünk. Neki köszönhető, hogy annak idején a *nō* dráma ilyen széles körben elterjedt. ennek oka mégpedig az, hogy lenyűgözték őt Kan’ami színdarabjai és játéka, de legfőképpen fiának Zeaminak tehetsége és szépsége.¹⁶ Habár ezek az akkor még *sarugakuként* előadott performációk, megvetendőnek, közönségesnek számítottak az udvar körében. A császár viszont kedvét lelte ezekben a színjátékokban, így meghívta Kan’amiéket a palotába, hogy ott adják elő neki darabjaikat, s ettől kezdve haláláig patronálta a később *nō* néven ismertté vált színjátékokat. Yoshimitsu az udvar fiatal fiúi közül sokat halmozott el kitűnő figyelemével és rajongásával, és több mint biztosra vehető, hogy mindegyik ilyen kapcsolat szexuális természetű volt. Sok kutató azonban igyekszik tudomást sem venni az ilyen jellegű történelmi utalásokra és bizonyítékokra.¹⁷ A *nō* színház gyökereit vizsgálók is megdöbbenéssel és rosszállással néznek a történelemkönyvekben felbukkanó a shogun és Zeami „viszonyát” tárgyaló bekezdésekre. Olykor tagadják is ezen feljegyzések hitelességét, túlzásnak, vagy félreértelmezés tárgyának tulajdonítják azokat a következtetéseket, amelyek tényleges szexuális kapcsolat feltételeznek a vezér és a színész között.

Egy újabb shogun, újabb története szerint, mikor Ashikaga Yoshiteru, Yoshimitsu fiát, az Ashikaga shogunátus tizenharmadik uralkodóját megtámadták és legyőzték, mellette harcolt az utolsó pillanatig hűséges tanítványa, *wakashu*ja is. Yoshiteru saját palotájában

¹⁶ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun’ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 75.

¹⁷ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun’ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 76.

rohanta le egyik tábornoka. Mestere elestekor, odaadó fiatal tanítványa, kioltotta saját életét, így fejezve ki ura iránti hűségét, és szerelmét.

Az Edo kor shogunjai közül is sokan hódoltak a shudōnak, köztük a három nagy ország egyesítő, Oda Nobunaga, valamint a Tokugawa shogunátus megalapítója Tokugawa Hideyoshi és Ieyasu személye is.¹⁸

A XV. századi költő Sogi két művében azt fogalmazza meg mik a *chigo* és a *wakashu* legfontosabb tulajdonságait, vagyis, hogy mi is az igazi shudō, amelyet a „régi idők útjának” is neveznek:

- „1. *legyen tiszta és egyszerű szíve*
2. *legyen gyengéd és nemes*
3. *ha udvarolnak neki, még ha az udvarló nem is nagyon megnyerő, nem mulaszthat el válaszolni annak vágyaira*
4. *szeretnie kell a tanulást, különösen a költészetet*
5. *nem szabad elfelejtenie, hogy a wakashu is megöregszik egyszer. Annak az emléke, hogy egykor szerették őt, boldog emlékeket ad az öregkorra.*”¹⁹

Ilyen eszményi tulajdonságokkal ruházták fel ezeket a fiatal fiúkat, akik megpróbálták mindent megtenni, hogy megfeleljenek ezeknek az elvárásoknak.

Mint az előbbiekből láthattuk a Tokugawa korra ez a *shudō* szokása már teljesen beleépült a japán mindennapi életbe. Ez részben a *nō*, majd a *kabuki* színház népszerűségének is köszönhető. Számos színdarab tartalmazott ugyanis homoerotikus elemeket és utalásokat, amely darabokról napjainkra már nagyrészt elfeledkeztek, köszönhetően a Meiji korszakbeli „felvilágosult” eszmék terjedésének, melyek elítélték az azonos neműek közötti vonzalmat, és igyekeztek megszabadulni ezek mindenfajta megnyilvánulásától, felbukkanásától.

¹⁸ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 80.

¹⁹ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 110.

II.3. Nanshoku, a férfiúi erotika

A *nanshoku* vagy *danshoku* (男色) összetételt, ha le kívánjuk fordítani, szó szerint a „férfi vágy” a „férfi erotika” kifejezést kapnánk, amely valójában a férfi szépséget, tökéletességét hirdeti. Mint említettem ez a szokás már nemcsak az udvar és a samuráj réteg életének volt a szerves része, de a *nō* majd később a *kabuki* terjedésével egyre nagyobb számban hódította meg a városi lakosságot, a kereskedő réteget is. Mind a *nō*, mind a *kabuki* esetében rengeteg olyan darabbal találkozhatunk, melyek a homoszexualitás akkori népszerűségéről tesznek tanúbizonyságot. Egy kitűnő *kyōgen*²⁰ darabban, *Az öreg harcosokban* is megfigyelhetjük mennyire volt része a homoszexualitás a mindennapiéletnek. A mű egy *chigo* és egy *wakashu* jelenetével kezdődik, amikor is a helybéli jóképű *wakashu* felmegy a *chigo* szobájába, ahol egy kisebb fiatalokból álló csoport nagy mulatságot csap. De egy idősebb harcos is szeretne találkozni a *chigo*val s követeli, hogy őt is engedjék fel az emeletre. Mikor nem engednek a kérésének, nagy haragra gerjed, összegyűjti harcostársait, hogy megleckéztessék a mulatózó *wakashukat*, akik kisajátították a szépséges *chigo* társaságát. Mikor az öregek felfegyverkezve felmennek a terembe, a fiatalok a harc elkerülése végett az idősek karjaiba vetetik magukat, és ezzel elfeledtetik az érkező harcosokkal dühüket.²¹

A *kabuki* színház megalakulásának körülményei is szoros kapcsolatban állnak a szexualitással és a homoszexualitással. A modern színház első fajtája az *onna kabuki* prostitúció miatt került betiltásra, majd utána a *wakashu kabuki* is hasonló cselekmények miatt záratták be végleg. Itt a fiatal fiúk a színészkedésen kívül mást tekintetben is kiszolgálták a színdarabokat néző férfiak igényeit. A betiltások után a *yaro kabuki* darabok előadásában csak a szépséget szimbolizáló *maegamit*, vagyis hosszú hajukat leborotváló férfi színészek szerepelhettek. Ekkor alakult ki az *oyamak*, vagyis kizárólag női szerepeket játszó előadók kultúrája.²² A mesterség kitanulása egy egész élet munkáját igényelte, egészen gyermekkortól kezdődően.

A férfi prostituáltakat kezdetben *wakashunak*, (a *wakashu kabuki* után) majd *yaronak* hívták (a *yaro kabuki* után), ezen kívül egy bizonyos részüket, a *kagama* elnevezéssel illették.

²⁰ A *kyōgen* olyan rövid vicces színdarab, melyet a *nō* felvonások közötti szünetekben adnak elő a mellék színészek.

²¹ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 79-80.

²² WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 84-86.

A yaroknak nemcsak az volt a feladatuk a színházban, hogy fellépjenek. Gyerekkoruktól kezdve nappal a kemény fizikai megterhelést követelő mozgásokat és táncokat kellett megtanulniuk, este pedig a fizető férfi ügyfeleivel kellett foglalkoznia, a még csak tizenéves gyermeknek. A kisebb vándorszínházakhoz ezek a gyerekek úgy kerültek oda, mint a kislányok a gésaházakba. Általában szüleik adták el őket a színházaknak, – mely akkoriban igen megszokott volt a szegény sokgyerekes családok körében, – és ezeknek a fiúknak, míg napközben a színészmesterségre tanították őket a társulat idősebb tagjai, az esti órákban más munkával kellett megkeresniük a beléjük fektetett összeget. Hasonló helyzetben voltak a *kagemák* is. Fiatalon minden piszkos munkát nekik kell elvégezniük, majd idősebb korukban, elkezdhet tanulni írni, zenélni, táncolni, hogy kellőképpen tudja majd szórakoztatni vendégeit. Ez a sors pedig még csak rosszabbá válik, mikor el kell kezdenie tizenévesen ügyfeleket fogadnia.²³

Az Edo korban Ihara Saikaku számos páratlan szépségű történettel ajándékozta meg a korabeli olvasókat ilyen a *Nanshoku Ōkagami*, melyben számos a kagumák életéről szóló olykor szomorú, olykor vidám történetet ír meg Saikaku. Ilyen például *A titkos találkozó rossz ember ágyához vezet*, melyben Kichiya a gyönyörű kabuki színész, aki a nőalakok páratlanmegformálásáról híres, meghívják egy nemes házába estére, és kéri öltözzön színpadi viseletébe. Eredetileg a ház urának húga hívatta magához titokban a férfit, egy rövid ottlétre, de a fivér észrevette a nagy izgatottságot az asszonyok körében, és berontva a szobába ott találta a gyönyörű nőt, testvére szobájában. Mikor el akarta vinni saját lakrészébe, a színész leleplezte magát, parókája levételével, de az urat ez a tudat, hogy a gyönyörű lány egy gyönyörű férfi, csak még jobban feltűzelte. Így került Kichiya végül az fivér és nem a nővér ágyában.²⁴

Ueda Akinari *Ugetsu monogatari* gyűjteményében is fellelhetünk egy-két történetet, melyben megjelenik a *chigo* és a *wakashudō*. Első novella, melyben a *chigo* viszonyra láthatunk példát, egy hegyi kolostorban bujkáló, démonná változott papról mesél nekünk. A szerzetes egy gyönyörű fiatal fiúban találta meg élete értelmét, de súlyos betegség miatt elvesztette őt. Ezt a veszteséget már nem tudta elviselni és a történethez fűződő kommentár szerint, továbbra is szerette a halott kedves testét, egészen addig a pillanatig, amíg az többé már nem volt képes magába fogadni. Ekkor megette a testet, hogy a fiú örökké vele maradhasson, majd ezután örökké emberhúsrá éhező szörnyeteggé változott. Több kutató

²³ WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi: *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, 97-98.

²⁴ MILLER, Stephen D., *A Secret Visit Leads to the Wrong Bed*, In: *The Tale of Genmu*, In: *Partings at Dawn. An Anthology of Japanese Gay Literature*, 83-87.

említi, hogy a test elfogyasztása egy nagyon agresszív szexuális vágyra, készítésre utal. Ez a motívum többször is elő fel-felbukkan majd későbbi írók műveiben, mint Murayama Kaita, *Akuma no shitá*jában, vagy Edogawa Ranpo *Yami no uomekujé*bén. A holttest felfalása, a kannibalizmus mindegyik esetben egyértelműen túlfűtött különös szexuális vonzódásra utal.

Ahogy közeledünk a Meiji kor felé, a shudō szokások már egyre inkább halványodni kezdenek, a fénykorát az Edo korban élő tradíció, a korszak végére, a nyugati erők megérkezése előtt teljes virágában pompázott, majd a külföldi kultúrahatására, rosszallására gyorsan a feledés homályába taszította azt.

II.4. Dōseiai, vagyis homoszexualitás a modern korban

A *dōseiai* (同性愛) kifejezés, melyet a Meiji restauráció ideje alatt vezettek be a köztudatba, már egy modern fogalom, amely szó szerint az „azonos neműek szerelemét” jelenti. Külföldi mintára a „homosexual” angol szóval egybecsengő, tudományos japán megnevezés megalkotására törekedtek a *dōseiai* szóösszetétel létrehozásakor. A biológia és a pszichológia tudományának fejlődésével, a nyugat által kórosnak, patológusnak titulált, homoszexuális vonzalmak összefoglaló neveként mutatták be azt az új kifejezést. Habár eredetileg mind nők közötti egynemű, mind férfiak közti egynemű kapcsolatok megnevezésére is használták, később a szó jelentése már csak a férfiak esetére korlátozódott. A szokás úgy hozta, hogy többet foglalkoztak az utóbbival, mint a női válfajával, így a kifejezés jelentése ekképpen módosult.

A *dōseiai* jelentése, viszont immár nagyban eltért az eddig használatban lévő történelmi kifejezésektől, mint a *wakashudō*, *shudō*, vagy *nanshoku*. Itt a partnerek általában egyenrangú feleknek számítottak, nem úgy, mint az előzőekben ismertetett kapcsolatokban, ahol egyértelműen volt egy magasabb rangú, idősebb férfi, és egy fiatalabb alacsonyabb rangú fiú. Egy úgynevezett mester és tanítványa viszonyhoz hasonlatos ez a partnerség.

Ez a fogalom már nem a homoszexualitás szépségét hirdette, hanem pont az ellenkezőjét. Sok nyugati országban törvénybe iktatták az azonos neműek közti szexuális kapcsolat bűnét, mint emberhez méltatlan viselkedést. Bár ezek a törvények sokszor csak konkrétan a férfiak közötti aktust tiltották és büntették. Ez elsősorban a keresztény eszmék miatt következett be az európai országokból kiindulva, mint az Isten elleni bűntett, majd

később az orvostudomány és a pszichológia fejlődésével ezt felvilágosult, tudományos kutatásokkal is alátámasztották. Japánba ezt már, mint tudományos ténytet terjesztették a tanult nyugati emberek, és ugyebár, Japánnak, mint elmaradott, barbár országnak fel kellett zárkóznia, mind technikailag, tudományosan, mind kulturálisan és erkölcsileg a nyugati civilizáció mércéjéhez.

De most térjünk át azokhoz az emberekhez, akik a sok tiltás, és rosszallás ellenére tovább folytatták a *dōseiai* témájának kutatását, ha akkoriban nem is kaptak elismerést kitűnő munkájukért, azért, hogy újra felfedezték, ezeket a Meiji kor alatt megtagadott és elfelejtett tradíciókat.

Mire a *dōseiai* fogalma keretében újraalkották a homoszexualitás fogalmát, addigra a *chigok* történetei, a *wakashuk* páratlan szépségének anekdotái már szinte mind homályba veszett. Csak olyan lelkes kutatóknak köszönhető, hogy nem veszett az ismeretlenbe ez a hatalmas és kiterjedt irodalmi gyűjtemény, mint Iwata Jun'ichi, Edogawa Ranpo és Minakata Kumagusu.

A homoszexuális kapcsolatokról szóló irodalmi művek legelszántabb és legnagyobb kutatójaként ismerhetjük meg Iwata Jun'ichit és Edogawa Ranpot. Iwata egész életét, ezen irodalmi témakör kutatásának szentelte, sőt szintén rengeteg tanulmányt írt erről a topikról, amelyek közül néhány angolul is megjelent a már korábban említett *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality* című kötetben. Élete nagy munkájának tartott, homoszexualitással kapcsolatos kutatásainak és tanulmányainak összefoglaló kötete először *Honcho nanshoku ko* (Hazánkban a homoszexualitás megjelenése napjainkban) címen jelent meg, a *Hanzai kagaku* (Bűnügyi tudomány) folyóiratban 1930-ban. Munkásságának végeredménye, az összegyűjtött történeteinek gyűjteménye végül már csak halála után látott napvilágot *Nanshoku bunken shoshi* (Homoszexuális irodalom gyűjteménye) címen 1943-ban. Ennek a gyűjteménynek a legrégebbiről származó történetét magában a *Nihonshokiban* fedezte fel Iwata. Shinu no Hafuri és Ama no Hafuri tragédiáját meséli el, mely szerint, mikor az előbbi betegség miatt meghalt, a másik önkezével vetett véget életének, hogy kövesse a sírba. Akkortájt még a Japán társadalomban bűnnek számított ez a homoszexuális viszony az akkoriban úgynevezett *azunai* bűne.²⁵

²⁵ BOREVITZ, Brad: *Iwata Jun'ichi In: The Discourse on Love Between Men in Interwar Japan: Iwata's History of Homosexuality.*

Ranpo, aki Iwatát, mint a homoszexuális irodalom témájában, mint mentorát tisztelte, szintén sokat foglalkozott, ezen művek felkutatásával.²⁶ Míg Iwata a japán irodalomban, addig Ranpo a külföldön, Angliában, Franciaországban és az Egyesült Államokban megjelent modern regényektől kezdve az ókori görög filozófusok munkájáig áttanulmányozta az országhatáron túli művészeteket. Ranpo széles körben tanulmányozta mind a bűnügyi pszichológiáról és a homoszexualitással kapcsolatos pszichológiai elméletekről született tanulmányokat. Ranpo *Kotō no Oni* (A magányos sziget démona) regénye az egyetlen olyan műve, amelyben nyíltan megjelenik egy olyan karakter, aki azonos neműekhez vonzódik.

Nemcsak a homoszexualitás történetével és tudományával foglalkozó kutatók, hanem más jeles a XX. századi írók is gyakran szőttek történeteikbe douseiai elemeket. Tanizaki Jun'ichirō regényében a *Hibbant vénember naplójában* rögtön a történet elején ráakadhatunk egy ilyen motívumra. A már elég idős, a halál közeledtén rágódó családfő visszaemlékszik szexuális életének, egyes emlékezetes részeire, amelyek között megemlíti, hogy mivel nagyon szereti a kabuki színházat, és rajong a női szerepeket játszó színészekért. Fiatal korában még egy alkalommal meg is szervezte, hogy egyikükkel előadás után eltölthessen egy éjszakát. Ez a már előbbieken a kabuki színház és az vele kapcsolatos prostitúciónak a töretlen jelenlétét jelzi.

Mori Ōgai rövid regényében a *Vita Sexualis*ban az akkori diákok nehéz és olykor veszélyes életébe kalauzol el minket, ahol a tanulók két típusra oszlanak *nanpa* és *kouha*. Az elsők a csábítók, akik ha csak tehették a Yoshiwara negyedben, vagy fürdőházakban keresték a női társaságokat, míg utóbbiak inkább diáktársaikra vadásztak. A két csoportot ezen kívül öltözködésbeli különbségek, kódok is jól láthatóan elválasztották egymástól. A történet főhőse a tizenhárom éves fiú beszámol arról, hogy törekény alkata miatt a *kouhák* közül kinézte magának pár erős legény és bizony óvakodnia kellett tőlük, nehogy egyedül találják, és elkapják, ezért kést is tartott magánál önvédelmi célból.²⁷

Mishima Yukio *Egy maszk vallomásai* című művében is meglepő nyíltsággal és őszinteséggel jelenik meg a homoszexualitás problémája. Itt az erőszak és az azonos neműekhez való vonzalom összefonódik, így némiképpen azt a téves hitet erősíti meg a történet, hogy minden homoszexuális ember természeténél fogva erőszakos, durva, mazoista vagy szadista is egyben.

²⁶ ANGLES, Jeffrey, *Writing the Love of Boys: Origins of Bishonen Culture in Modernist Japanese Literature*, 163.

²⁷ MORI Ōgai: *When I was thirteen...* In: *Vita Sexualis*, 61-72.

„Gyermekeként minden tündérmesét elolvastam, ami csak eléem került, de soha nem kedveltem a hercegkisasszonyokat. A hercegektől viszont elolvadtam. Különösen a legyilkolt vagy halálra szánt hercegektől. A szó szoros értelmében szerelmes voltam minden megölésre szánt fiatalemberbe.”²⁸

De ennek a történetnek egyértelműen nem ez a fő mozgatórugója, hanem a főszereplő őszinte vallomása egy olyan vonzalomról, amelyet a környezete nem hajlandó elfogadni, és ezért kénytelen az ilyen vágyait magába fojtani.

Hamao Shiro, aki eredetileg jogász volt, a homoszexualitás és a bűnügyek közötti párhuzamokkal kapcsolatban végzett kutatásokat, és írt jó pár hasonló témájú novellát többek között az *Akuma no deshit* (Az ördög tanítványa). A történet főszereplőjét női szeretője megölésével vádolják. A férfi azt állítja, hogy felbujtónak kell tekinteni az egyik régi homoszexuális partnerét, aki megfertőzte a lelkét perverz, erkölcstelen gondolatokkal, szabad eszmékkel és gyilkosságokról szóló könyvekkel, majd elhagyta őt, s így lett ő az ördög tanítványa. A gyilkosság pedig ehhez a cselekedethez és manipuláláshoz vezethető vissza.

Tehát a modern kor irodalmába rengetek különböző író tollából kerültek ki olyan történetek, melyek a doseiai témájával, akár érintőlegesen, akár mélyrehatóbban foglalkoztak. A következő fejezetben immár az irodalom műfajától kissé eltérve a manapság oly elterjedt és népszerű mangákon keresztül szeretnél bemutatni a homoszexuális tartalmú művek elterjedésének mértékét, és annak fogadtatását Japánon kívül, más országokban.

²⁸ MISHIMA Yukio, *Egy maszk vallomásai*, 20.

III. A BL és yaoi elterjedése

Még mielőtt tüzetesebben megvizsgálánk a következő irodalmi stílusok megítélését és népszerűségüket napjaink fiatal és idősebb női olvasók körében, elengedhetetlen a kifejezések részletesebb magyarázata.

A *BL*, vagyis *Boy's Love* elnevezés, olyan mangára, novellára, regényre, filmre, és más műalkotásra vonatkozik, amelyek a férfiak, vagy fiúk közötti homoszexuális szerelmi történetet esztétikus formában jelenítik meg.

A *yaoi* (やおい) kifejezés, szintén olyan művekre utal, melyeknek az előzőekhez hasonlóan fő jellemzője a férfiak közötti homoszexualitás ábrázolása.

A műfajhoz kapcsolódó további számtalan kifejezés és kategória tartozik, de ezeket ebben a dolgozatban nem fejtem ki bővebben, mert a téma már inkább a manga kultúra világának tüzetesebb megismertetését igényelné.

A mangák világszerte történő elterjedésével a japán kultúra sajátosságai még inkább beáramlottak az európai, amerikai országokba, ahol kialakultak ennek a műfajnak a rajongóinak szubkultúrája. Japánban a '90-es évektől megfigyelhető a fokozott érdeklődés a homoszexualitással kapcsolatos tudományok iránt, így egyre több kutató jelent meg a gay/queer tudományok területén,²⁹ megalakultak a BL, a *fujoshi*³⁰ mangákkal és az *otakukkal*³¹ kapcsolatos tudományágak is. Az 1990-es évektől megindult a *yaoi* láz is, egyre több homoszexualitás témájú manga került az üzletek polcaira, amelyet a fiatal lányokból álló célközönség gyorsan elkapkodott. Talán nyugati szemmel elég furcsának tűnik, hogy egy fiúk/férfiak közötti homoszexuális kapcsolatot ábrázoló történet, hogy íródhat fiatal lányoknak.

Erre az egyik magyarázat, hogy a fiatal lányok, a *shōjok*, egy olyan „nem felnőtt” állapotban vannak még, amely heteroszexuális tapasztalatlanságot, de homoszexuális tapasztalatot jelez. Vagyis régen megszokott volt lányok között is a romantikus viszony,

²⁹ SUGANUMA Katsuhiko, *Enduring Voices: Fushimi Noriaki and Kakefuda Hiroko's Continuing Relevance to Japanese Lesbian and Gay Studies and Activism*, 1.

³⁰ Olyan fiatal vagy idősebb nők, akik túlzott érdeklődést mutatnak, túlzott rajongással állnak a yaoi mangákhoz. Ez olykor szenvedélybetegséggé és megszállottsággá is válhat, a későbbiekben. Ezeket a nőket a furcsa rajongásuk miatt a mai napik „züllött nőknek” is nevezik.

³¹ Az otaku meghatározása elég nehéz, mert tulajdonképpen, minden rajongót nevezhetnénk otakunak. Ezek általában olyan egyének, akik a valós világban, társaságban nem érzik jól magukat, és azért inkább valamilyen jórészt otthoni elfoglaltságot keresnek maguknak, amely iránt óriási rajongással viseltetnek, és ez a rajongás akár kitöltheti egész életüket.

viszont az ellenkező nemmel nem létesíthettek szexuális kapcsolatot házasság előtt, de a homoszexualitás „megengedett volt.”³²

Aoyama Tomoko *Eureka Discovers Culture Girls, Fujoshi, and BL* címet viselő esszéjében Miura Shion, a Naoki díjas író és Kaneda Junko szociológus beszélgetését összesítve a következő megfigyelést tárja elénk a szerző a boy's love téma megítélésével kapcsolatban:

„Habár a beszélgetés a BL pozitív szempontjait és sajátos újításait hangsúlyozza, szintén megemlíti azt a negatív megítélést, amely az 1990-es évek közepéig uralkodott, és amely még ma is jelen van.”³³

Egy további megállapítás szerint:

„A korábbi negatív képeket és megítéléseket, amelyek a fujoshikat övezték, felváltotta kreativitásuknak a pozitív elismerése.”³⁴

Ez azt jelzi, hogy a hozzáállás a hasonló témájú művekhez nemrég és valószínűleg napjainkban még mindig negatív töltetű, és a közvélemény rosszállással áll az ilyen témájú történetekhez, tanulmányokhoz és kutatásokhoz. Ugyan a kutatók és kutatások száma egyre növekszik, Kaneda Junko a yaoi teóriájával kapcsolatban végzett kutatást, Nagakubo Yōko, *Yaoi shōsetsu ron* című művében vitat meg néhány félreértést a yaoi műfaját illetően, Kotani Mari a neves Inagaki Taruho *Shōnen'ai no bigaku* művében a homoszexualitás típusaival kapcsolatban felvetett elméleteit fejleszti tovább, míg Ishida Hitoshi szociológus a *fujoshi* és az igazi meleg férfiak közötti szakadékról értekezik.³⁵

Napjainkban tehát a queer és gay tudományok iránti érdeklődést olykor a yaoi mangák és animék ily nagyfokú elterjedtsége is kiválthatja. Persze nem mindegy, hogy csak hobby szinten, vagy tudományos munka céljából vetik magukat bele ebbe a témába az érdeklődők. Mégis az kétségtelen, hogy világszerte egyre több kutató tanulmánya, könyve jelenik meg a japán homoszexualitás témájával kapcsolatban.

³² BOREVITZ, Brad, *Gender Trouble in the Taisho In: The Discourse on Love Between Men in Interwar Japan: Iwata's History of Homosexuality*.

³³ AOYAMA Tomoko, *Eureka Discovers Culture Girls, Fujoshi, and BL*, 10. Saját fordítás. Eredeti szöveg: „While the dialogue thus emphasises the positive aspects and specific innovations of BL, it also mentions the negative view that was dominant until the mid-1990s and is still present.”

³⁴ AOYAMA Tomoko, *Eureka Discovers Culture Girls, Fujoshi, and BL*, 18. Saját fordítás. Eredeti szöveg: „Earlier negative images and discourses surrounding fujoshi have been replaced by positive recognition of their creativity.”

³⁵ AOYAMA Tomoko, *Eureka Discovers Culture Girls, Fujoshi, and BL*, 13-16.

IV. Konklúzió:

Habár maga a homoszexualitás és a dōseiai témája inkább elfogadott a mostani felvilágosult korunkban, és Japánban is látszólag enyhültek ennek a megítélései, mégis még mindig elég erős ellenérzésekkel viseltet a lakosság egy része a médiában megjelenő hasonló témák iránt.

Mi az oka, hogy Európában ennyire elítélték a homoszexualitás? Egyértelműen a keresztény egyházak hatalma volt az, mely a Bibliára hivatkozva bűnnek titulált mindenfajta nem utódnemzésre irányuló szexuális tevékenységet. Később ezt pedig az orvostudomány és a pszichológia is megerősítette. Ettől az elmezavarnak titulált homoszexuális preferenciától kívánt megszabadulni sok ember, aki a társadalom nagy nyomására maga is elhitte, hogy ő beteg és ki kell gyógyulnia ebből a kórból.

Ma is ez a tudat él az emberiség egy részében, még ha nem is nyíltan, de tudat alatt mindenképpen megmaradtak a régi felfogásnak a nyomai. Habár már nem ítélkezünk olyan erősen az olyan emberekről, akik különböznek tőlünk, eltérnek a megszokottól, vagy más véleményük van, mint a tömegnek, mégis még sokat kell tanulnunk, hogy megértsünk más kultúrákat, elfogadjuk azokat, és ne nyomjuk rá a bélyegzőt, hogy „elmaradott,” „barbár,” „istentelen.”

Japánban a Meiji restauráció során annyira erősen igyekeztek megfelelni a nyugati elvárásoknak, hogy kitöröltek egy időre egy egész tradíciót az emberek emlékezetéből. A mai mangákat és animéket nézve pedig az a reakciója sok japánnak, hogy „megfertőzött minket a nyugati kór.” Ez azért érdekes, mert Japánban ezek a BL, yaoi motívumok sokkal gyakrabban előfordulnak bármilyen médiában, még gyerekfilmekben is, mint az „elfogadó” európai országokban. Mint az előbbieken levezetettekben láttuk, a szigetországban elég hosszú ideig fennmaradt ez a homoerotikus tradíció, amely úgy látszik a sok cenzúra és felejtési törekvés ellenére, mégis megmaradt a lakosság tudatában.

Nem állítom, hogy vissza kéne állítani ezeket a tradíciókat, mert köztük elég sok belenyúl a mai pedofília és az emberkereskedelem körébe, de szerintem nem megvetéssel kellene visszagondolni a régmúlta, hanem érdeklődéssel és elfogadással.

Irodalomjegyzék:

- **ANGLES, Jeffrey:** *Seeking the Strange, Ryōki and the Navigation of Normality in Interwar Japan*, Sophia University Press, 2008 (Monumenta Nipponica Volume: 63, Issue: 1), 101-141.
- **ANGLES, Jeffrey:** *Writing the Love of Boys: Origins of Bishonen Culture in Modernist Japanese Literature*, London, University of Minnesota Press, 2011.
- **EDOGAWA Ranpo:** *Edogawa Ranpo kessakusen*, Japan, Shinchosha, 1960.
- **EDOGAWA Ranpo:** *Edogawa Ranpo zuihitsuzen*, ed.: KIDA Jun'ichirou, Japan, Chikuma Shoubou, 1994.
- **EDOGAWA Ranpo:** *Kotō no Oni*, Japan, Kadokawa Shoten, 2009.
- **EDOGAWA Ranpo:** *Mojo: The Blind Beast*, trans.: Anthony Wythe Tokyo, Shinbaku Books, 2009.
- **EDOGAWA Ranpo:** *Japanese Tales of Mystery & Imagination*, trans.: James B. Harris Singapore, Tuttle Publishing, (first edition 1956).
- **EDOGAWA Ranpo:** *The Black Lizard and Beast in the Shadows*, trans.: Hughes Ian, Japan, Kurodahan Press, 2006.
- **EDOGAWA Ranpo:** *The Edogawa Ranpo Reader*, trans.: Seth Jacobowitz, Japan, Kurodahan Press, 2008.
- **HALL, Nicholas James:** *Reimagining male-male sexuality: representations in Japanese modern literature and gay manga*, The University of British Columbia, 2006.
- **HAMAO Shiro:** *The Decil's Disciple*. trans.: J- Keith Vincent, London, Hesperus Worldwide Press, 2011.
- **MILLER, Stephen D.** (editor): *Partings at Dawn. An Anthology of Japanese Gay Literature*, San Francisco, Gay Sunshine Press, 1996.
- **MISHIMA Yukio:** *Egy maszk vallomásai*, Budapest, Nagyvilág Kiadó, 1998.
- **MORI Ogai:** *Vita Sexualis*, Singapore, Tuttle Publishing, (first edition 2001).
- **REICHERT, Jim:** *Deviance and Social Darwinism in Edogawa Ranpo's Erotic-Grotesque Thriller Kotō no oni*, The Society for Japanese Studies, 2001 (The Journal of Japanese Studies, Volume 27, Number 1, Winter), 113-141.
- **WATANABE Tsuneo, IWATA Jun'ichi:** *The love of the samurai, a thousand years of Japanese homosexuality*, trans.: ROBERTS, D. R., London, GMP Publisher, 1989.

Internetes források:

- **AOYAMA Tomoko:** *Eureka Discovers Culture Girls, Fujoshi, and BL: Essay Review of Three Issues of the Japanese Literary magazine, Yuriika (Eureka)*, April 2009, (Intersections: Gender and Sexuality in Asia and the Pacific, Issue 20)
<http://intersections.anu.edu.au/issue20/aoyama.htm#n29>
- **ANGLES, Jeffrey:** *Writing the Love of Boys: Representations of Male-Male Desire in the Literature of Murayama Kaita and Edogawa Ranpo*, The Ohio State University, 2003, http://etd.ohiolink.edu/view.cgi?acc_num=osu1071535574 (2012.04.14).
- **BOREVITZ, Brad:** *The Discourse on Love Between Men in Interwar Japan: Iwata's History of Homosexuality*. Onetwothree, 1993. <http://onetwothree.net/writing/discourse-love-between-men-interwar-japan-iwatas-history-homosex> (2012. 04. 16).
- **MCLELLAND, Mark:** *Constructing the 'Modern Couple' in Occupied Japan*, January 2010 (Intersections: Gender and Sexuality in Asia and the Pacific, Issue 23).
<http://intersections.anu.edu.au/issue23/mclelland.htm>
- **MORI M. Maryelen:** *Three tales of Doll-Love by Edogawa Ranpo*, California: Santa Carla University, 2000 (Japan Review, Volume 12), 231-246.
http://shinku.nichibun.ac.jp/jpub/jr/year_study_view.php?pub_year=2000&lan=EN (2012.04.14).
- **OGAWA Naomi:** *Chakushoku shasshin no yume: Toshidensetsu to shite 'Oshie to tabi suru otoko'*, Japan, Dōshisha daigaku kokubungakukai, 1995 (Dōshisha kokubungaku, Volume 42), 225-236.
http://porta.ndl.go.jp/service/servlet/Result_Detail?meta_item_no=I000566595&meta_repository_no=R000000025 (2010. 10. 30).
- **SUGANUMA Katsuhiko:** *Enduring Voices: Fushimi Noriaki and Kakefuda Hiroko's Continuing Relevance to Japanese Lesbian and Gay Studies and Activism*, November 2006, (Intersections: Gender and Sexuality in Asia and the Pacific, Issue 14).
<http://intersections.anu.edu.au/issue14/suganuma.htm>